

คำนำสำนักพิมพ์

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอันเป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองและพสกนิกรมาอย่างต่อเนื่อง ด้วยพระราชหฤทัยเปี่ยมพระเมตตาและพระมหากรุณาธิคุณ พระวิริยอุตสาหะ และพระราชปณิธานแห่งธรรมราชินี อีกทั้งยังเป็นพระบรมราชชนนีผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน จนมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เฉลิมพระนามาภิไธยตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

หนังสือชุด **สมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง** นี้ ได้รวบรวมพระราชกรณียกิจที่พระองค์ท่านทรงปฏิบัติในด้านต่างๆ ประกอบด้วย

๑. พระมารดาแห่งผ้าไทย	๗. พลิกฟื้นป่ารอยต่อ
๒. ศิลปาชีพ	๘. อนุรักษ์สัตว์และพันธุ์พืช
๓. โขนพระราชทาน	๙. ธนาคารอาหารชุมชน
๔. อัคราภิรักษศิลป์	๑๐. ฟาร์มตัวอย่าง
๕. บ้านเล็กในป่าใหญ่	๑๑. สถาบันสิริกิติ์
๖. สถานีเกษตรที่สูง	๑๒. สายธารแห่งพระเมตตา

สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือชุดนี้จะเป็นแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อประชาชนทุกคนในการน้อมนำแนวพระราชดำริไปใช้เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่อย่างยั่งยืน

สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์

Preface

Her Majesty Queen Sirikit is the wife of His Majesty King Bhumibol. She has performed Royal duties which greatly benefit Thailand and its people. She has demonstrated kindness and mercy to all. She is determined to work hard for Her people. Her virtue is passed on to Her son, King Vajiralongkorn, the current King of Thailand. King Vajiralongkorn had Her name engraved on the Royal Golden Plaque as Somdet Phra Nangchao Sirikit Phra Borommarachininat Phra Borommaratchachonnaniphanpiluang on May 5th, 2019.

The *Her Majesty Queen Sirikit* series features important biographical information about Her Majesty Queen Sirikit, Her Royal Duties, and many abilities. It also includes rare pictures of Her and the Royal Family. The twelve books of the series are:

1. <i>Patronage of Thai Silk</i>	7. <i>The Shared Forest of the Eastern Region</i>
2. <i>Arts and Crafts</i>	8. <i>Plant and Wildlife Conservation</i>
3. <i>Royal Khon Performance</i>	9. <i>Community Food Banks</i>
4. <i>Patron of the Arts</i>	10. <i>Demonstration Farms</i>
5. <i>The Small House in the Big Forest Project</i>	11. <i>Queen Sirikit Institute</i>
6. <i>Highland Agricultural Stations</i>	12. <i>Charitable Organizations</i>

Satapornbooks Publishing hopes that the series will be an important resource for information about Her Majesty Queen Sirikit, and that the Thai people can implement Her ideas of sustainable development in their daily living to better their living conditions and for their long-lasting happiness.

Satapornbooks Publishing

พลิกพื้นป่ารอยต่อ
The Shared Forest of the Eastern Region

พื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด

พื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด เดิมคือป่าพนมสารคาม อยู่ในภาคตะวันออกของประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกัน ๕ จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และสระแก้ว เป็นป่าผืนใหญ่ติดต่อกับป่าในประเทศกัมพูชา เดิมมีพื้นที่ประมาณ ๕ ล้านไร่ แต่ปัจจุบันเหลือเพียง ๑,๔๗๐,๐๐๐ ไร่ โดยรวมพื้นที่ป่า ๕ แห่ง ไว้ด้วยกัน คือ

๑. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน มีพื้นที่ ๖๔๓,๗๕๐ ไร่
๒. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว มีพื้นที่ ๖๔๐,๖๗๕ ไร่
๓. อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง มีพื้นที่ ๕๒,๓๐๐ ไร่
๔. อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ มีพื้นที่ ๓๖,๖๘๗ ไร่ และ
๕. อุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้น มีพื้นที่ ๗๓,๗๒๙ ไร่

The shared forest of the Eastern region used to be called the Phanom Sarakham Forest. It spans five provinces: Chachoengsao, Chonburi, Rayong, Chanthaburi, and Sa Kaeo, and borders a forest in Cambodia. Initially, it covered approximately 8,000 square kilometers, but currently only 2,352 square kilometers remain. The shared forest of the Eastern region now consists of five forests:

- Khao Ang Rue Nai Wildlife Sanctuary, covering approximately 1,350 square kilometers.
- Khao Soi Dao Wildlife Sanctuary, covering approximately 1,025 square kilometers.
- Khao Chamao-Khao Wong National Park, covering approximately 84 square kilometers.
- Khao Khitchakut National Park, covering approximately 59 square kilometers.
- Khao Sip Ha Chan National Park, covering approximately 118 square kilometers.

นับเป็นผืนป่าใหญ่ที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ราษฎรในพื้นที่ ๕ จังหวัดของภาคตะวันออก
อุดมสมบูรณ์ด้วยพันธุ์ไม้และสัตว์ป่านานาพันธุ์ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่ามากกว่า ๖๐๐ ชนิด
จึงมีความหลากหลายทางชีวภาพมากมาย แต่ป่าผืนนี้ถูกบุกรุกทำลายจนสภาพป่าอยู่ในขั้นวิกฤต
สัตว์ป่าถูกล่าจนเกือบสูญพันธุ์ เกิดความแห้งแล้งและอุทกภัยอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการบุกรุก
ยึดครองจากนายทุนผู้มีอิทธิพล ทำให้พื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดลดลงอย่างรวดเร็ว

The shared forest of the Eastern region was beneficial to the people living around it. Plants and wild animals were abundant. It had a lot of biodiversity since it was home to over 600 species of wildlife. However, the forests were destroyed, and the wildlife was hunted to near extinction. Droughts and floods were frequent occurrences. Some business people started using the forest illegally, resulting in fewer forest acreage for public use.

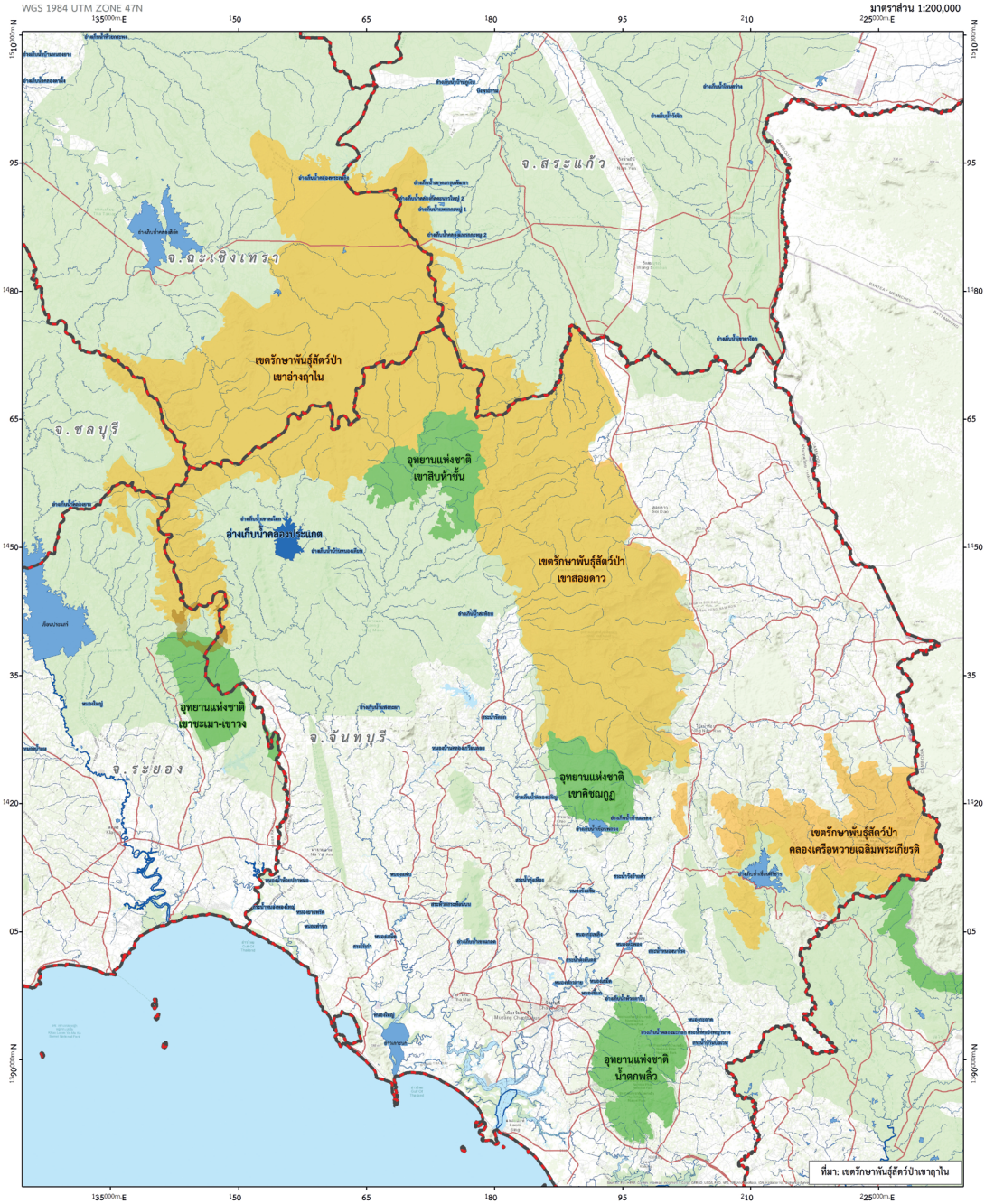

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงทราบถึงความเสื่อมโทรมของป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก จึงทรงรับโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออกไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งแต่วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ และมีพระราชดำริให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้มีความสมบูรณ์ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนที่อาศัยอยู่ติดแนวเขตป่าอนุรักษ์ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

Her Majesty Queen Sirikit learned about the destruction of the shared forests of the Eastern region. She then founded the Natural Resources and Wildlife Conservation Project in the Area Connecting Five Provinces (Eastern Region) on July 12th, 1993. She started projects to restore the forest, conserve the wildlife, and She prioritized improving the quality of life for the people living near the forests.

แผนที่การดำเนินงาน 5 จังหวัด
การดำเนินงานฟื้นฟูพื้นที่ป่า แหล่งน้ำ และแหล่งอาหารสัตว์ป่า

คำอธิบายสัญลักษณ์

	ถนน		อุทยานแห่งชาติ
	ทางน้ำ		เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
	แหล่งน้ำ		พื้นที่แนวเชื่อมต่อทางระบบนิเวศตามชายฝั่งเดิม
	ขอบเขตจังหวัด		เขตป่าสงวนแห่งชาติ

จัดทำโดย:
สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

๑. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน

1. Khao Ang Rue Nai Wildlife Sanctuary

ความเป็นมา

พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน มีประวัติความเป็นมาย้อนไปได้ถึงราวพุทธศตวรรษที่ ๑๓ มรดกทางสถาปัตยกรรมบ่งบอกว่าในอดีตพื้นที่โดยรอบเคยเป็นที่ตั้งของชุมชนใหญ่ที่มีความเจริญรุ่งเรือง เป็นเขตชายขอบของอาณาจักรขอมโบราณ รัฐบาลได้สร้างถนนที่สำคัญ ๒ สายคือ สายสระแก้ว-จันทบุรี และสายสัตหิปปักธงชัย ทำให้เกิดการไหลบ่าของผู้คนจากทั่วสารทิศเข้ามาทำมาหากินยึดถือครอบครองพื้นที่ เกิดการตั้งชุมชนที่ถาวรและหนาแน่น เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๒ รัฐบาลได้ประกาศยกเลิกสัมปทานการทำให้ทั่วประเทศ และต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐบาลได้ประกาศผนวกพื้นที่ป่าที่เคยถูกสัมปทานทำให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน

History

In the 7th Century C.E., the big community living in the area now occupied by the Khao Ang Rue Nai Wildlife Sanctuary was adjacent to the Khmer empire. In modern times, the Royal Thai Government built two roads to it: the Sa Kaeo-Chanthaburi and the Sattahip-Pakthong Chai roads. After that, a lot of people tried to settle there, creating a dense permanent community. On January 14th, 1989, the government canceled forest concessions all over Thailand. In 1992, the government took the area of the former forest concessions and merged it with the Khao Ang Rue Nai Wildlife Sanctuary.